

Obetaven uvod

Tržaški italijanski nacionalisti ne morejo prikrivati svoje jeze, ker sta oba najvišja predstavnika italijanske države med obiskom v Trstu zelo jasno in glasno poudarila, da mora Italija končno urediti vprašanje slovenske manjšine. Kot prej predsednik vlade Amato tako je tudi predsednik republike Scalfaro prejšnji teden posvetil razmeroma veliko pozornost slovenskemu manjšinskemu problemu. Državni poglavar je na tržaški prefekturi sprejel manjšinsko predstavništvo in ga zadržal na daljšem pogovoru.

DRAGO LEGIŠA

O tem je spregovoril tik pred povratkom v Rim, potem ko je v Devinu obiskal Jadranski zavod združenega sveta, ko je hkrati kratko povzel potek svojega obiska v Trstu.

Obisk obeh najvišjih predstavnikov italijanske države mogoče povsem upravičeno smatrati za dober in obetaven uvod v uradne pogovore med Italijo in Slovenijo, ki so se začeli v torek, 16. t.m., ko sta se v goriških Brdih srečala zunanja ministra Colombo in Peterle. Izkoristila sta priložnost slovesnega odprtja novega mednarodnega mejnega prehoda, da sta nakazala pot, po kateri naj potekajo pogovori med strokovnjaki italijanske in slovenske vlade.

Na pogajalski mizi seveda ne more manjkati problematika slovenske narodne manjšine v Furlaniji Julijski krajini, kot bi želeli že omenjeni tržaški nacionalisti, ki se vedejo in ravnaajo tako, kot da naši problemi ne bi obstajali, kot da ne bi obstajala potreba, da se z zakonom zaščiti temeljne pravice naše manjšine, ki se bo ta le na ta način mogla v prihodnosti ohraniti pri življenju.

Slovinci v Italiji seveda nismo imeli, nimamo in ne bomo imeli nič proti temu, da se prav enake pravice zagotovijo italijanski manjšini v Sloveniji in na Hrvaškem. Podpiramo tudi zahtevo te manjšine, naj se ji zagotovi enaka raven zaščite na celot-

Pred enim letom se je začel v Italiji potres, ki še traja

Konec prve in začetek druge republike

Dne 17. t.m. je poteklo natančno eno leto, odkar se je v Italiji začel »potres«, ki je hudo zamažal temeljne državne institucije in se že splošno govori o smrti prve in o rojstvu druge italijanske republike.

NOVI SEDEŽ NAŠEGA LISTA

Od 1. t.m. sta uredništvo in uprava Novega lista v novih prostorih. Naš naslov je:

Drevored G. D'Annunzio 27/E
34138 TRST
Tel. 040/630824

V isti stavbi je tiskarna Graphart, kjer se tiska naš list.

Pred letom dni je bil po nalogu sodišča v Milanu odpeljan v tamkajšnje zapore predsednik upravnega sveta znanega milanskega doma za ostarele, drugače pa viden predstavnik socialistične stranke. Sodna oblast mu je bila postavila past: zasačila ga je v trenutku, ko je spravil v svoj predal »nagrado« 7 milijonov lir; prejel jo je od lastnika podjetja za čiščenje doma, ki mu je bila spet obnovljena delovna pogodba. Podjetnik je očitno bil sit takega izsiljevanja in je celotno zadevo prijavil sodišču. V zaporu je predsednik ne samo priznal kaznivo dejanje, za katerega je bil obtožen, temveč naglasil in dokazal, da je prejemanje »nagrada« že dolgo ustaljena praksa. Sodna oblast je vrtala dalje, zgodilo pa se je, da so zatem začele kar deževati prijave zaradi prejemanja in dajanja podkupnin vidnim in tudi manj vidnim predstavnikom političnih strank.

Gre torej za pravo rakasto rano celotnega italijanskega političnega sistema, kar potrjuje zlasti in predvsem dejstvo, da sta sodni obvestili pred kratkim prejeli nič manj kot tajnik socialistične stranke in bivši ministrski predsednik Craxi ter pravosodni minister Martelli, ki je zaradi te afere takoj odstopil. Obstajajo namreč indici, da je Craxi prejel od nekdanjega predsednika znanega milanskega denarnega zavoda Banco Ambrosiano Calvija se-

dem milijonov dolarjev. Šlo naj bi za »nagrado«, ker je Craxi baje poskrbel temu denarnemu zavodu vsoto 50 milijonov dolarjev. To naj bi se zgodilo pred 12 leti, preden so torej Calvija, znanega italijanskega denarnega mogotca, našli obešenega ob bregovih Temze v Londonu. Vsota 7 milijonov dolarjev je bila položena v neki švicarski banki, dostop do nje pa naj bi imela Craxi in Martelli.

Od dneva, ko se je znašel v zaporu vidni milanski socialist, je bilo do danes aretiranih zaradi korupcije in podobnih kaznivih dejanj 126 ljudi, za kar 26 parlamentarcev pa sodišče zahteva, naj se jim odvzame parlamentarna imuniteta, da se proti njim lahko uvede kazenski postopek. V to nedavno zadevo niso zapleteni le socialistični politiki, temveč domači predstavniki vseh političnih strank, od skrajne desnice do skrajne levice. Pri tem je naravno, da prihajajo v poštev predvsem politiki, ki so bili dolga leta »pri koritu«, kot se temu pravi.

Mnogi politologi in drugi strokovnjaki skušajo odkriti prave in glavne vzroke hude »politične« bolezni, ki je že dobila razsežnosti prave epidemije. Nekateri me-

Iz vsebine:

Majda Artač Sturman:
»Naše mesto« (str. 6)

Janko Jež: Giorgio Roletto in
gospodarska usoda Trsta (str. 3)

Ambrož Kodolja: Duhovni
srbski aristokrat (str. 7-8)

Intervju s tajnico Živko Marc
po občnem zboru SSS (str. 4)

Dar: Pogovor s slovenskim
športnikom (str. 8)

nijo, da je v ozadju celotne zadeve dejstvo, da je Italija zaradi hladne vojne imela t.i. »blokiranje demokracije«, kar pomeni, da je bilo Krščanski demokraciji in zaveznikom nekako usojeno vladati, medtem ko druga najmočnejša italijanska politična stranka, to je komunistična partija, sploh ni imela možnosti, da bi po demokratični poti prišla na oblast. Drugi strokovnjaki pravijo, da je vsega zla kriva tako imenovana »politokracija«, češ da so si posamezne politične stranke prisvojile pri-

Zunanja ministra Italije in Slovenije Emilio Colombo in Lojze Peterle na slovesnosti ob odprtju novega mejnega prehoda Neblo v goriških Brdih. Prebivalci na obeh straneh meje so ta dogodek sprejeli z navdušenjem, saj bodo odslej imeli večje možnosti za medsebojne stike in gospodarski razvoj. To je bilo obenem prvo uradno srečanje med Colombom in novim slovenskim zunanjim ministrom (foto D. Križmančič)

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 21. februarja, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 »Hrošč leti v somraku«; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovenec; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Janez Povše: »Za svobodo ali proti njej«. Izzivi in pozivi Marjana Rožanca; 17.30 Z naših prireditvev.

■ PONEDELJEK, 22. februarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Vladimir Bartol: Ettore Mangialupi, protagonist Tržaških humoresk; 12.00 Taborišče Gonars (pričevanja preživelih); 12.40 Koroška poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Nagradna abeceda, radijska kviz oddaja za otroke; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba.

■ TOREK, 23. februarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Zvočna ropotarnica, glasovi in zanimivosti iz radijskega arhiva; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Stereofonski koncert; 11.30 Vladimir Bartol: Ettore Mangialupi, protagonist Tržaških humoresk; 12.40 Koroška poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.20 Živio, pust!

■ SREDA, 24. februarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Narodnostni trenutek Slovenec; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Vladimir Bartol: Ettore Mangialupi, protagonist Tržaških humoresk; 12.40 Koroška poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 »Na goriškem valu«; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Na goriškem valu«; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 »Svojo poslednjo voljo pri zdravi in čisti pameti izrekam« — odnos do življenja in smrti v kmečkih oporokah.

■ ČETRTEK, 25. februarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Obtoženci 2. tržaškega procesa; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Vladimir Bartol: Ettore Mangialupi, protagonist Tržaških humoresk; 12.40 Koroška poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Četrtekova srečanja.

■ PETEK, 26. februarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Halo, dober dan! Tu 362875; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Vladimir Bartol: Ettore Mangialupi, protagonist Tržaških humoresk; 12.30 Orkestralna glasba; 12.40 Koroška poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Pravljice, pesmi in še kaj...«; 14.30 Od Milj do Devina; 15.30 Mladi val; 16.45 Postni govori; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba.

■ SOBOTA, 27. februarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kulturni dogodki (ponovitev); 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Vladimir Bartol: Ettore Mangialupi, protagonist Tržaških humoresk; 12.00 Ta rozajanski glas — Oddaja iz Režije; 12.45 Glasnik Kanalske doline; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Nediški zvon; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Janez Povše: »Za svobodo ali proti njej«. Izzivi in pozivi Marjana Rožanca.

Konec prve in začetek druge republike

◀|||■
stojnosti, ki jim nikakor ne pripadajo. Prevzele naj bi naloge in funkcije, ki jih v demokratični državi opravljajo posamezne državne institucije. Jasno je, da stranke v takih razmerah nujno rabijo ustrezne strukture, tako da postajajo sčasom nenasitno žrelo, v katero se nujno stekajo reke denarja.

Naj bo kakorkoli, dejstvo je, da se Italija nahaja v zares hudi stiski, tako da se zdi govor o smrti prve in rojstvu druge republike upravičen.

Kako iz takšne hude zagate? Nekateri menijo, da je nujna predvsem globoka prenova političnih strank, ki morajo spet postati to, kar določa ustava, se pravi, organizacije, ki zbirajo ljudi in jim omogočajo, da sodelujejo pri oblikovanju splošnih političnih, gospodarskih in socialnih smernic. Nujna je dalje — tako menijo mnogi — temeljita reforma volilnega zakona, ki naj predvsem omogoči predčasno »upokožitev« velike večine sedanjih oblastnikov. Nekateri pri tem opozarjajo, da takšen učinek more imeti predvsem uvedba tako imenovanega uninominalnega volilnega sistema. Po tem je v vsakem volilnem okrožju izvoljen kandidat, ki prejme največ glasov. Mnogi se s tem sistemom ne strinjajo, češ da je krivičen, ker utiša glas manjših političnih skupin. Prav o tej reformi poteka zdaj razprava v pristojni komisiji obeh zakonodajnih zbornic.

Slovenci v Italiji smo šibka manjšina, ki nikakor ne more vplivati na takšen ali drugačen nadaljnji razvoj v državi. Ko pa že

govorimo o reformi volilnega zakona, bi pravičnost in korektno pojmovanje demokracije zahtevali, da se nam z zakonom zagotovi predstavništvo v obeh zakonodajnih zborih v Rimu, v deželnem zboru Furlanije Julijske krajine in v vseh upravah na jezikovno mešanem območju naše dežele.

Slovenska skupnost je opozorila širok krog strokovnjakov za manjšinsko pravo v vsega sveta na nerešena vprašanja naše narodnostne skupnosti.

Prejšnji teden je bilo v Ženevi v Švici tridnevno strokovno zasedanje o manjšinskih vprašanjih na pobudo Središča Združenih narodov za človekove pravice. Deželno tajništvo Slovenske skupnosti je poskrbelo, da je bil na voljo udeležencev tudi strankin dokument o naših problemih. Gre za krajše pismo z naslovom: Slovenci v Italiji — manjšina brez pravne zaščite. V njem SSK opozarja strokovno javnost na dejstvo, da Italija ne spoštuje evropskih standardov o manjšinskem varstvu, ki jih je sama pomagala oblikovati. V prilogi pa je bila kopija spomenice, ki jo je skupno slovensko predstavništvo 30. januarja naslovlilo na predsednika italijanske vlade Amata, ko je bil na obisku v Trstu. Kot je znano, so v njej zlasti poudarjene zahteve po pravičnem zaščitnem zakonu, po zajamčenem zastopstvu v izvoljenih telesih in po sodelovanju pri slovensko-italijanskih pogajanjih o posodabljanju Osima.

Vrnitev velesil?

ZDA so prepričane, da je sodelovanje z Rusijo najboljši način za rešitev vojne v Bosni in Hercegovini. Predsednik Bill Clinton že tako ni imel veliko prostora za delovanje, saj se je Rusija v preteklih dneh očitno postavila na srbsko stran, prav tako pa je tudi Evropska skupnost glede vprašanja nekdanje Jugoslavije nezmožna za skupno vojaško ukrepanje. Na Balkanu je zadosti držav, ki so z Rusijo povezane tako prek pravoslavne Cerkve kot tudi s skupnim slovanskim izvirom. Po tem delu stare celine je znova zapihal veter iz starih časov, v katerih so ta interesna območja zaznamovala razmerja med Washingtonom in Moskvo. Seveda pa večja vpletenost Rusije ni brez nevarnosti. Na srbski strani v BiH se bojujejo ruski prostovoljci in Jelcinova politika zapore do Srbije velja med panslavisti za izdajo. Posebni Clintonov odposlanec za pogajanja o reševanju jugoslovanske krize Reginald Bartholomew se je minul teden mudil v Moskvi, vendar sta bila njegova partnerja pri pogovorih le zunanji minister Andrej Kozirjev ter Jelcinov odposlanec na pogajanjih o Jugoslaviji Vitalin Čurkin. Američan je izjavil, da so bili pogovori odkriti, da med državama ni političnih razlik, da pa prihaja do nasprotij pri posameznih rešitvah. Pomenljivo je, da ruski predsednik Boris Jelcin, ki ima težave s prosrbskimi nacionalisti, Clintonovega odposlanca ni utegnil sprejeti; Kozirjev in Čurkin pa pri takih pogovorih gotovo nimata zadosti moči in avtoritete.

Novi ameriški predsednik je pred prvo veliko zunanjepolitično preizkušnjo. Očitno je, da je pripravljen igrati na vse ali nič. S tem ko se je pri reševanju krize na Balkanu oprl na Moskvo, je razkril, da nima oprijemljivejšega sredstva za pritisk na Srbijo. Razvil pa je mehanizem, ki bi bil lahko preprečevalen in v okviru možnosti tudi učinkovit še pri drugih sporih.

ZDA so Muslimane prisilile k pogajanjem in Moskva ima nalogo, da enako stori s Srbi. Vendar pa ameriško-rusko vojaško sodelovanje ne bo brez težav. Kot je pred kratkim zapisal pariški Le Figaro, bo Moskva najverjetneje sprejela predlog, po katerem bi ameriške čete uvrstili v sestavo modrih čelad, vendar pa Rusija ne bo zadovoljna, če bodo te sile pod zastavo Nata posredovale na njenem »zadnjem dvorišču«.

»Slovenec«, 16.2.93
Marjeta Šimunič

Pred dnevi je v Tokiu začelo slovati veleposlaništvo Republike Slovenije. Vodi ga odpravnik poslov Janez Premože. Medtem je v Ljubljano prišla vest, da je Republika Slovenija priznala Gana.

Predsednik italijanske republike Scalfaro se je prejšnji teden mudil na dvo-dnevnem obisku v Trstu. Med drugim se je udeležil odprtja akademskega leta, se srečal s tržaškimi političnimi, gospodarskimi, kulturnimi in manjšinskimi predstavniki ter se udeležil tudi slovesnosti v Rižarni, kot vidimo na sliki S. Ferrarija. Ob visokem državnem predstavniku stoji tržaški škof msgr. Bellomi

Zahvala SSk

Deželni tajnik Slovenske skupnosti Ivo Jevnikar se je zahvalil južnotirolskemu senatorju Rolandu Rizu in valdostanskemu poslancu Lucianu Caverriju, ki sta v dvodomni parlamentarni komisiji dosegla, da bo morala Ustavna komisija poslanske zbornice in senata končno preučiti, kako je mogoče zagotoviti zajamčeno zastopstvo jezikovnim skupnostim v voljenih telesih.

Deželni tajnik SSk je izrazil upanje, da bo parlament sprejel tak volilni zakon, ki bo zadovoljeval manjšino in za katerega se SSk, tudi s pomočjo svojih prijateljev zastopnikov nemške in francoske narodne skupnosti, že dolgo zavzema. To bi jasno pokazalo resnično voljo parlamenta da se obravnava nerešene probleme manjšine.

Obetaven uvod

◀||| ■
nem ozemlju, kjer manjšina živi, se pravi tako v slovenski kot hrvaški državi, kar je, če prav razumemo, trenutno glavna zahteva manjšinskih predstavnikov, se pravi Unije Italijanov.

Pri tem pa nikakor ne moremo mimo ugotovitve, da nas uradna Italija ves čas po drugi svetovni vojni deli na tri kategorije, katerim dejansko pripada različna raven zaščite (če o zaščiti Slovencev v videmski pokrajini sploh lahko govorimo). Slovenci pa z razliko od Italijanov v Istri ne živimo v treh različnih državah, temveč v eni sami! Doslej so tržaški nacionalisti nasploh vedno imeli veliko in v nekaterih pogledih celo odločilno besedo, ko se je tako na notranji kot na mednarodni ravni razpravljalo in sklepalo o naši manjšinski zaščiti. Posledica takega stanja je, da še nimamo globalnega zaščitnega zakona, da Slovenci v Italiji še vedno pripadamo trem različnim kategorijam in da se nam ob upoštevanju takega razlikovanja tudi »delijo« manjšinske pravice.

Bo tokrat drugače? Zadnji obisk najvišjih predstavnikov italijanske države kot tudi zadnje srečanje med zunanjima ministroma Italije in Slovenije opravičujejo upanje, da se začneta novo, za nas obetavno obdobje.

* * *

Novi predsednik Slovaške je 62-letni Mihael Kovač. Izvolil ga je slovaški parlament. Kovač pripada stranki ministrskega predsednika Mečiarja in je bil leta 1989 imenovan za češkoslovaškega finančnega ministra.

Janko Jež

Giorgio Roletto in gospodarska usoda Trsta

Giorgio Roletto velja za očeta sodobne univerze v Trstu in za utemeljitelja njenega znanstvenega poslanstva na tržaškem prepihu. Kot čisti geograf se je temeljito lotil tržaške geopolitike, ki ji je bil že v preteklosti določen razmah proti Vzhodu, vendar ne v zavojevalne, ampak v gospodarske, dvostransko koristne name.

Pred nekaj dnevi sem kot ponavadi spet brskal po policah knjižnice. Med knjigami z ožjega domačega področja je pritegnila moja pozornost debela knjiga z naslovom **Trieste ed i suoi problemi** (Ed. Borsatti, TS 1952). Njen avtor je Giorgio Roletto. Že njegov etični pristop do bralca se mi je zdel tehten. Knjigo je namreč posvetil svojim slušateljem na univerzah v Ferrari (socialne vede), Padovi (politične vede), Brescii (zunanja trgovina) in prav posebno v Trstu. Pisanja te knjige se je lotil z »intelektom ljubezni«, da bi mladino opozoril, da materija ne more imeti pravega bistva, če je ne plemeniti svoboden in zavesten duh. Pri tem ga je vodilo Rolandovo geslo: »Heroična laž je slabost. Na svetu je heroičnega samo to, da svet dojemaš takega, kakršen je — in da ga ljubiš«. In temu geslu Roletto podreja vse svoje znanstveno delo.

Dve svetovni vojni — pravi v uvodu — sta prispevali k spremembam na političnih zemljevidih in obenem, kot posledica, tudi na geopolitične in geoekonomske smerokaze. Tradicionalno ravnovesje se je spremenilo. Izgubili smo dediščino skoraj pol stoletja (danes bi lahko rekli skoraj že stoletja!) ekonomske politike, ki je plula po navidezno komaj vzvalovanem morju. Tako se je kapitalistični sistem, ki se je izjalovil v številnih monopolističnih pasteh, na eni strani znašel pred pojavom kolektivističnega gospodarstva, medtem ko se je na drugi strani pojavila in uveljavila doktrinarna praksa tako imenovanega negativnega nacionalizma, ki mu lahko vsaj delno pripišemo odgovornost za posledice na področju gospodarske politike.

Že nekaj desetletij se mednarodni odnosi razvijajo v atmosferi gospodarske vojne, ki izničuje pobude ali vsaj upočasnjuje hitrost izmenjave, ki jo napredek in življenjske potrebe narekujejo. Gre za gospodarsko vojno, ki je manj otipljiva od oboroženih spopadov. To je povzročilo endogene preobrate, ki jih je težje urediti in dvigniti.

Trst je verjetno ena najboljčutljivejših točk glede na geopolitične in geoekonomske spremembe evropske skupnosti. To občutimo tudi kot množico, ki jo povzročajo vprašanja in zvezi z negotovostjo tržaške prihodnosti ali bolje rečeno glede na pot, po kateri bi stopali. Že dalj časa opažamo naslednjo včasih le navidezno uteme-

Pogled na novo tržaško univerzo

(foto D. Križmančič)

ljenih obdobjih rožnatega optimizma in mrkega pesimizma.

V specifičnem tržaškem primeru se je stvar poslabšala zaradi izživljanja vzhodne jadranske politike, ki je zmedena, kajti ne zaveda se tradicionalnih specifičnih tendenc, drugič pa tudi zato, ker so te tendence v službi programov, o katerih se nam zdi, da niso bili v skladu z virom udejevanja, slonečega na deterministično premišljenem in rodovitnem gospodarstvu. Skrajno nepremišljena in neumestna rasistična protislovenska politika nam to neskladje le potrjuje.

Tako smo doživeli tipično tržaško duševno razpoloženje, ki je klinični izraz nekakšne endemije, ki so ji nekoč pravili **geografska mistika** in ki bi ji lahko rekli tudi **geografski fatalizem**, ki je vir škodljivega tradicionalističnega duha.

Zemljepisni položaj je Trst izpostavljala raznim kartografskim spremembam zemljevidov. To je bilo odvisno od sprememb narodne politike **trans Alpes**. Vzhodne Alpe naj bi bile potemtakem tudi za Roletta idealna krivulja, ki jo tako smotrno nakazuje Mazzini s svojim šestilom. Trst naj bi torej bil geografsko slabo obvarovan z alpsko pregrado (Roletto mora namreč včasih kaj koncedirati okolju!). Onstran Alp so ljudje, ki često podlegajo pohlepu po spreminjanju meja (koncesija!).

Avstro-Ogrska naj bi bila za to odgovorna, ker je že v 17. stoletju umetno pospeševala razvoj na Tržaškem. Hotela je namreč, da bi Trst za časa Marije Terezije dosegel tak ekonomski razvoj, ki ni ustrezal dejanskim tržaškim potrebam. Leta 1730 je Trst imel komaj 4 tisoč prebivalcev, leta 1760 se je število prebivalcev podvojilo, to se je spet zgodilo leta 1800. Leta 1830 je mesto že štel 56 tisoč, leta 1860 pa 112 tisoč prebivalcev in se je spet podvojilo leta 1910, ko je imelo 224 tisoč ljudi. Leta 1950 je Trst dosegel višek naseljenosti, nakar je za-

radi populacijske krize začel neustavljivo padati.

Sledi dolgo in izčrpno avtorjevo razpravljanje o gospodarski geografiji. Kot nestrokovnjak bom ta poglavja kratkomalo preskočil. Roletto jih je napisal, da bi bodočim tržaškim gospodarskim operaterjem postregel s temeljitim teoretičnim znanjem, ki naj bi ga uporabljali pri reševanju tržaške ekonomske politike. Pri tem se Roletto sklicuje na življenjski nauk severnoameriškega pragmatika Carnegija: »Vzemimo dva človeka z isto dejanostjo in isto inteligenco: tisti, ki bo imel boljše izobrazbo, bo prekosil drugega«. Zato G.R. sodi, da mora imeti gospodarstvenik potrebno kulturno izobrazbo. Sredstvo za doseg tega namena je tržaška univerza. Mladina naj se uči balkanskih jezikov in literatur, sploh pa slavistike. Poleg ostalih fakultet naj bi upoštevali tudi potrebo po fakulteti za politične in socialne vede. Trst nima osrednjega časopisa, ki bi imel mednarodno veljavo, kajti poleg prometnih komunikacij so tudi razumske poti potrebne za preseganje raznih umetnih ovir, ki tem sredstvom spoznavanja in pomirjenja med narodi preprečujejo, da bi to tudi dejansko dosegli.

Rolettov zaključek je, da je potenciranje kulture eden stebrov, ki so ga postavili v službo neposrednih in posrednih koristi Trsta, da bi podprli sedanjo in tudi bodoče gradnje tržaškega gospodarskega kompleksa. Na koncu se naš avtor obrača na politike in diplomate.

Dokumentirani pregled gospodarske stvarnosti Trsta se organsko povezuje z njegovo politično stvarnostjo. Rossettijeva doba tako imenovanega hotenega in umetnega upočasnevanja terezijanske ekspanzije v svet je imela neugodne posledice za svobodni razvoj zasebne dejavnosti. Medvojna doba je pomenila neizbežen obrat gospodarskega razvoja, ki

Pogovor s tajnico Živko Marc po 34. občnem zboru

Težave in načrti Sindikata slovenske šole

V Kulturnem domu v Trstu je bil v ponedeljek, 14. t.m., 34. redni občni zbor Sindikata slovenske šole. Šlo je za delovno srečanje, saj na tem občnem zboru ni bilo volitev, ki bodo, kot določa pravilnik, prihodnje leto. Svoj pozdrav sta udeležencem prinesla tudi slovenska deželna svetovalca Ivo Jevnikar (SSK) in Miloš Budin (DSL). O poteku tega zasedanja smo se pogovorili s tajnico sindikata Živko Marc.

Katere so bile najpomembnejše teme, ki ste jih obravnavali na tem občnem zboru?

Najprej so bila na vrsti uvodna poročila, ki sva jih podala podtajnik Pavel Čok in jaz. Na občnem zboru smo precej časa posvetili preureditvi delovanja odbora Sindikata slovenske šole. Jaz sem govorila tudi o problemu reforme univerzitetnega izobraževanja za učiteljske vrtce in osnovnih šol ter za profesorje nižjih srednjih šol, ki bodo morali po univerzi opraviti še dvoletno specializacijo. Mi kot sindikat zahtevamo, da se šolajo v slovenščini, tako kot se tudi francoska manjšina iz Doline Aoste in nemško govoreči prebivalci Južne Tirolske zavzemajo za pravico, da bi njihovi učitelji opravili študij v materinem jeziku. V sredo, 17. t.m., se bomo o tem problemu pogovarjali s člani medministrske komisije, ki pripravlja učni načrt za univerzitetno izobraževanje vzgojiteljev.

Na občnem zboru smo se lotili še številnih drugih vprašanj. Seveda smo precej časa posvetili načrtu za »racionalizacijo« šol, seminarju za slovenske šolnike, ki naj bi ga, kot kaže, izvedli v tem šolskem letu, ter sodelovanju s Slovenijo. SSK je v stalnem stiku s šolskim ministrstvom v Ljubljani. Na občnem zboru smo obenem sprejeli nekaj popravkov k pravilniku. Ob koncu bi želela še povedati, da je izčrpno poročilo o najpomembnejših problemih slovenske šole prispeval predstavnik slovenske šole v vsedravnem šolskem svetu v Rimu ravnatelj Josip Pečenko.

Pri katerih vprašanjih je bilo najbolj opazno nesoglasje članov sindikata?

Posebni nesoglasij sicer ni bilo, zataknilo pa se je pri predlogu — na dnevnem redu — za obnovo izvršnega odbora. Nadzorni odbor je samo ocenil delovanje izvršnega odbora, ni pa mu dal razrešnice, ker mandatna doba poteče čez eno leto. Vprašanje zase, ki smo ga obravnavali na tem občnem zboru, je tudi problem nesklepčnosti odbora zaradi odsotnosti članov. Sprejeli smo popravek k pravilniku, po katerem bo odslej vsak odbornik po treh neopravičenih odsotnostih izpadel iz odbora.

Kateri so, po Vaših ugotovitvah, najnujnejši problemi Sindikata slovenske šole in kako jih nameravate rešiti?

Eden najnujnejših problemov je ta, da čimprej uredimo plačevanje članarine na podlagi mesečnih odtegljajev pri plači. Ministrstvo namreč računa številčnost in torej moč nekega sindikata samo na tej podlagi.

Drugo vprašanje zadeva sindikalne dopuste. Novi Amatovi ukrepi jih namreč dopuščajo samo za vsedravnne sindikate. Manjšin-

ski pa smo seveda reprezentativni samo na krajevni ravni. Tudi o tem se bo treba pogovoriti z ministrom, skupaj z manjšinskimi predstavniki iz Južne Tirolske in Doline Aosta. SSK se bo moral obenem posvečati vprašanju univerzitetnega izobraževanja za učitelje in profesorje. Tudi nov zakon za javne uslužbenke, ki med drugim predvideva reformo novih šolskih zbornih organov, nam nalaga nove naloge.

Eno najaktualnejših je prav gotovo vprašanje združevanja šol. Kaj namerava storiti SSK v zvezi s tem?

Že pred dvema letoma, ko se je problem prvič pojavil, se je sindikat temu poskusu takoj uprl. V vsem tem času do danes pa se ministrstvo še ni izjasnilo, ali zakon iz leta 88, ki predvideva združevanje šol, velja tudi za manjšinske šole ali ne. O tem bo sedaj treba začeti poglobljeno razpravo. Občni zbor Sindikata slovenske šole je zato tudi poveril izvršnemu odboru nalogo, naj da pobudo za ustanovitev neformalnega organa, ki bi povezoval različne dejavnike slovenske šole. Udeleženci občnega zbora so si vsekakor zadali nalogo, da se bodo na vseh ravneh resno zavzeli za preprečitev združevanja slovenskih šol.

Pogovor je zapisala
Helena Jovanovič

Skrb slovenske države za manjšine

Visoki državni predstavniki Republike Slovenije so se v kratkem času dvakrat sestali z delegacijo slovenske manjšine v Italiji. V petek, 12. t.m., je bilo v Ljubljani tradicionalno novoletno srečanje s predsednikom Kučanom in zunanjim ministrom Peterletom, ki so se ga udeležili zastopniki slovenskih manjšin v sosednjih državah. Našo narodnostno skupnost so predstavljali Ferletičeva in Rutar (SSO), Palčič in Peric (SKGZ), Jevnikar (SSK), Predan (SKP), Budin (DSL) in Pavšič (PSI).

Predsednik Kučan je na tem srečanju predvsem zagotovil skrb slovenske države za manjšine, ki živijo izven njenih meja, zunanji minister Peterle pa je napovedal, da se bo v prihodnje z manjšinskimi vprašanji ukvarjal poseben oddelek pod vodstvom državnega sekretarja. V Ljubljani bo obenem deloval svet, v katerem bodo tudi predstavniki slovenskih manjšin.

Manjšinske delegacije iz Italije, Avstrije in Madžarske so visoka državna predstavnika opozorile na najbolj pereče probleme. Deželni svetovalec Slovenske skupnosti Ivo Jevnikar je v svojem posegu dejal, da stiki med zamejstvom in matico še vedno niso takšni, da bi se čutili res povezani. Poudaril je tudi, da živimo v zelo resnem zgodovinskem trenutku, ki ga lahko primerjamo z obdobjem Memoranduma in Osima. Obstaja torej veliko elementov, ki se lahko v tem trenutku obrnejo manjšini v prid ali pa v veliko škodo. To je odvisno od skupnega dela naše narodnostne skupnosti in matic. Pričakujemo, je še rekel Jevnikar, da bosta Italija in Slovenija na enaki ravni obravnavali narodnostne skupnosti znotraj svojih meja — »nič naj se o manjšinah ne odloča izven manjšin« — in naglasil, da Maccanicov osnutek nikakor ne more biti resna osnova za zaščito.

V ponedeljek, 15. februarja, pa je bilo v Ljubljani srečanje s predstavnikom slovenske manjšine v Italiji, posvečeno pripravi na razgovor med Slovenijo in Italijo. Maccanicov osnutek, je ob priložnosti dejal zunanji minister Peterle, je odraz starih mednarodnih odnosov in političnih razmerij. Slovenija se bo vsekakor zavzemala za celovitost manjšine na območju FJK.

* * *

V tržaški dvorani Tripcovich so konec prejšnjega tedna predstavili letošnji Poletni tržaški festival 1993, ki bo tokrat, kot obetajo predstavniki gledališča Verdi, še posebno bogat. Poleg treh operet bodo na sporedu tudi koncerti, musicali in kabaretne predstave. Od operet bo proa na vrsti »Kraljična vrtinica« skladatelja R. Leoncavalla, sledili pa ji bosta Kalmannova »Grofica Marica« ter »Valčkov sen« O. Straussa.

25 let KD »Tabor« z Opčin

Kulturno društvo »Tabor« z Opčin je v nedeljo, 14. februarja, praznovalo 25 okroglih let svojega plodnega delovanja. Organizatorji so prireditvi dali pomenljiv naslov: »Po setvi — žetev«. Slovesnost je potekala v openskem Prosvetnem domu. »Žetev« openskega društva je zelo obilna in bogata, saj se člani društva lahko pohvalijo z zelo razvejano in živahno dejavnostjo — od pevske do dramske, glasbene, razstavne, knjižničarske itd.

Na jubilejni prireditvi sta nastopila oba društvena zbora: moški in ženski, člani dramske skupine pa so uprizorili nekaj odlomkov najuspešnejših del, ki so se v teh letih pojavila na odru Prosvetnega doma na Opčinah.

Na sliki: posnetek s slovesnega večera

(foto D. Križmančič)

Ob 8. februarju, prazniku narodne identitete

»Danes so redki tisti, ki brez pesmi ne morejo živeti.« Reiner Kunze, eden najpomembnejših lirikov sodobne Nemčije, iz lastne izkušnje dobro ve, kaj pravi. Industrijsko-pragmatični čas ne ljubi poezije.

Morda je bilo v davni drugače. Svetopisemski kralj David je pel visoke pesmi. Legenda pripoveduje, da je rimski pesnik Virgil s svojimi zvenečimi spevi privabil k obali delfina in z njim zaplul bo bleščečem morju. Kelti so veljali za narod bardov. Na harfe so igrali prelepe pesmi Bogu v čast in rodu v slavo. V svetiščih, pa pod hrasti in lipami, so zvenele blaglasne besede in vabile k petju in peslu.

Vse to je preteklost. Ali pa tudi ne. Mednarodno uveljavljeni avstrijski pesnik in sin slovenske matere Peter Handke ni iskal le zlate zakovice v spoju zadnjih dveh tirov ameriške transkontinentalne železnice, kot piše v Kratkem pismu za dolgo slovo, temveč tudi svoj staroslovenski izvor. Pisatelj Handke je na poti k svojim koreninam istočasno postal oblikovalec posebnega mita o majhnem evropskem narodu, ki da svoje zgodovine ne meri po obdobjih v znamenju kraljev in cesarjev, Franca Jožefa tega in tega in tako dalje, temveč po času svojih pesnikov, Franceta Prešerna ali Ivana Cankarja.

Dogodki ob slovenskem državnem emancipiranju so razbili Handkejev sen o posebnosti slovenskega naroda, arhaično potopljenega pod vodno gladino nepolitichnosti. Pokazali so namreč jasno in nedvoumno, da Slovenci niso le objekt zgodovine in njenih prisil, temveč tvorni subjekt, ki želi svojo narodno usodo v dialogu z vsemi veznimi členi Evrope in sveta oblikovati na svoj specifični način.

Če je bilo pisanje Petra Handkeja v nekem smislu potapljanje v pisateljeve sanjske svetove o drugačnem, boljšem svetu, ki so ga v starih doбах pravzaprav imenovali Arkadija, je vseeno opozorilo na nekatere slovenske posebnosti, ki jih ne velja pozabiti.

Kljub pragmatičnosti in tehnokratskemu razumarstvu realne politike v novi, samostojni Sloveniji, je v slovenski narodni biti ostala očitno neka skrivnost, ki Slovence na poseben način povezuje s pesništvom in kulturo. Zato ni nič čudnega, da Slovenci spominski dan svojega največjega pesnika praznujejo tudi kot državni in kulturni praznik, kot dan soočanja s tistim območjem oblikovanja narodne in osebne usode, ki je zaznamovalo slovensko zgodovino in jo napolnilo s posebno vsebino. Jasno je, da so najboljši deli slovenskega slovstva od nekdanj bistveno povezani s slovenskimi rečmi, z eksistencialijami tako imenovanega »majhnega naroda« razvejanem področju med Jadranom, Alpami in Panonijo.

Slovenski kulturni praznik kot državni praznik narodne identitete je vsekakor nekaj posebnega tudi v mnogoglasno bučnem orkestru narodov sveta. Torej je imel Handke le prav, ko je sanjal o nekakšni poetični drugačnosti slovenstva? Ja in ne. Kaže pa, da se slovenska narodna bit tudi na pragu v tretje tisočletje novega štetja in skoraj tri tisoč let po legendarni ustanovitvi večnega mesta Rima še vedno dotika žlahtne zaveznanosti domači izvorni besedi in misli.

Kulturni praznik je bil v prejšnjih obdobjih morda tudi alibi za dolgo časa manjkajočo narodno suverenost. Velikokrat je bil obdan z retorično dekorativno gnilobo, ob kateri je patetično sklicevanje na nekdanj nekritično razumljenega pesniškega velikana Prešerna zasenčilo kritične in demokratske značilnosti novih slovenskih kulturnih sil. Dejstvo je, da so slovenski pisatelji v obdobju osamosvajanja Slovenije stali v prvih vrstah boja za slovensko samostojnost. Verjetno so upali v idealen, utopičen razplet stvari. Vendar državna samostojnost iz Slovenije ni naredila nikakršne Arkadije, temveč navadno deželico z mnogimi napakami in težavami. Če se zdaj slovenski kulturniki v glavnini umikajo iz politike in je kres navdušenja že ugasnil, kot je nedavno povedal pisatelj Drago Jančar, če so pisatelji-politiki zdaj že prispeli od mesij do klepetavcev in so prevajalci kulture v politiko dokončno poraženi, kot je nedavno ironično pisalo v enem od slovenskih časopisov, ni ugasnil narodno tvorni in človeško ozaveščevalni ogenj kulture.

France Prešeren, katerega bodrila, narodno osveščujoča in mednarodno povezovalna pesem **Zdravljica** je v novi Sloveniji postala državna himna, je lahko razpoznavni znak moči duhovnega ognja v človeškem in v narodnotvornem smislu. V tem je slovenski kulturni praznik lahko resnični slavnostni dan slovenskih tvornih sil. Pogled nazaj, k ustvarjalnosti pesnika Prešerna, je istočasno tudi pogled naprej. Kot je veliki pesnik slovenske romantike svoj pesniški zanos znal povezati s kritičnim ovrednotenjem doma in sveta, tako stoji kultura v Sloveniji danes pred nalogo, da domače danosti prevetri z zahtevnim duhom sveta v smislu Prešernovega tvornega humanizma, »da rojak prost bo vsak, ne vrag, le sosed bo mejak.«

Lev Detela

Na predsedniških volitvah v Litvi je zmagal nekdanji komunistični voditelj in sedanji predsednik Demokratske stranke dela Algirdas Brazanskas. Prejel je kakih 60 odstotkov glasov, medtem ko je njegov tekmeč, dosedanji veleposlanik v ZDA zbral nekaj manj kot 40 odstotkov glasov.

Dan slovenske kulture v Špetru

Po pregledu številnih slovesnosti in proslav, ki so se zvrstile tudi konec prejšnjega tedna na Tržaškem in Goriškem, lahko rečemo, da Slovencem Prešernov praznik še vedno izredno veliko pomeni. Skorajda ni društva, ki ne bi za to priložnost priredilo »svojo« Prešernovo proslavo. Pomembne slovesnosti je bila tudi v soboto, 13. t.m., v Beneški Sloveniji, v Špetru. Proslavo ob Dnevu slovenske kulture so priredili Študijski center Nedžža in Beneška galerija v sodelovanju z občino Špeter in videmsko pokrajino. Slovesnosti se je udeležil tudi slovenski minister za kulturo Sergij Pelhan.

Na sliki: tako so dan slovenske kulture praznovali v Špetru (foto S. Ferrari)

Prva letošnja številka revije »Mladika«

V Trstu je v teh dneh prišla iz tiskarne prva letošnja številka revije »Mladika«, ki jo izdaja Slovenska prosveta, njen odgovorni urednik pa je Marij Maver. Revija tokrat namesto uvoda objavlja kompjutersko obdelane podatke o tem, kje vse »Mladiko« prodajajo in koliko izvodov gre v razne države — od Evrope ter severne in južne Amerike pa vse do Azije, Avstralije in še kam. Omeniti je nadalje treba drugi del izčrpnega intervjuja, ki ga je pripravila prof. Zora Tavčar s slovenskim pisateljem Zorkom Simčičem.

V reviji lahko preberemo še mnogo novic o tem, kar se je po Novem letu zgodilo pri nas, v matici in v zdomstvu, prof. Martin Jevnikar pa ocenjuje knjigi dveh slovenskih avtorjev mlajše generacije: »Biseri pod snegom« Dušana Jelinčiča in »Sneg na zlati veji« Igorja Škamperleta. Obe deli sta izšli pred nedavnim. V tej številki je prisoten tudi prof. Janko Jež z zelo aktualnimi prispevki.

Tudi mladinska priloga »Rast« je zanimivejša kot običajno, poleg tega pa je bogato opremljena s fotografijami.

Dr. Irene Mislej predsednica sveta Konference SSK za Slovenijo

Na prvi seji sveta Konference Svetovnega slovenskega kongresa za Slovenijo, ki je bila v ponedeljek, 15. februarja, v Ljubljani je bila za novo predsednico izvoljena dr. Irene Mislej, argentinska Slovenka, ki že štirinajst let živi v matici. Za podpredsednika pa sta bila izvoljena bivši minister za Slovence po svetu dr. Janez Dular ter znani režiser in pisatelj Žarko Petan. Nova predsednica je po izvolitvi dejala, da se misli zavzemati za vse tisto, kar je bistveno pomembno za ohranitev slovenstva, za to pa je seveda nujno sodelovanje tudi z drugimi konferencami SSK po svetu.

26. Kraški pust

Skupine, ki bodo sodelovale na letošnjem 26. Kraškem pustu, se te dni mrzlično pripravljajo na »dogodek le-

ta«, ki bo v soboto, 20. t.m., na Opčinah z začetkom ob 14. uri. Marsikdo še dokončuje vozove, izpopolnjuje obleke v upanju, da bo njegova skupina premagala konkurenco, ki je tudi letos precejšnja. Kraškega pusta se bo udeležilo 12 vozov in tri pustne skupine. Prireditelji so pobudo predstavili to sredo na tiskovni konferenci, na kateri so tudi izžreballi vrstni red prijavljenih vozov in skupin.

Po sporu v vodstvu Slovenske nacionalne stranke so disidenti sklicali izredni strankin kongres, ki je izglašoval nezaupnico Zmagu Jelinčiču in izvolil novo strankino vodstvo. Novi predsednik je 42-letni Marjan Stanič. Slovenska nacionalna stranka je po volitvah v lanskem decembru imela 12 poslancev. Polovica teh — med njimi tudi poslanec Poljšak iz Ajdovščine — je obrnila hrbet Jelinčiču. Eden teh pa je postal član Slovenske ljudske stranke in se priključil njeni poslanski skupini.

Wilderjeva »povest o dobrih ljudeh«

NAŠE MESTO

Premiera: 12. februarja v Trstu, režija **Adrijan Rustja** ob lektorstvu **Jožeta Faganela**, sceni **Svete Jovanoviča**, kostumih **Alenke Bartlove** in glasbi **Aleksandra Vodopivca**.

Igrajo:

Vladimir Jurc (doktor Frank Gibbs), **Stojan Colja** (mlekar Howie Newsome), **Miranda Caharija** (gospa Gibbsova), **Lidija Kozlovičeva** (gospa Webbova), **Alojz Svete** (George Gibbs), **Maja Blagovič** (Rebecca Gibbs), **Franco Korošec** (Wally Webb), **Lučka Počkaj** (Emily Webb), **Anton Petje** (gospod Webb), **Gojmir Lešnjak** (organist Stimson), **Bogdana Bratuž** (gospa Soamesova), **Alojz Milič** (stražnik Warren), **Tone Gogala** (Sam Craig), **Livij Bogatec** (Joe Stoddard), **Andrej Rupel** (Joe Crowell).

Gledalec si pod naslovom **Naše mesto** pričakuje kaj preprostega in domačega, obeta si igro, ki se odvija v soseščini, z znanimi obrazi in z razpoznavnimi dogodki, ki kot ritual skandirajo ure, dneve in leta znanega mesta. Naše mesto ameriškega dramatika **Thorntona Wilderja** je **Grover Corners** v prvih desetletjih tega našega stoletja, lahko pa je tudi katerokoli drugo (naše) mesto. Družini **Gibbsovih** in **Webbovih** sta lahko podoba katerekoli družine, v kateri se ljudje rojevajo, dozorevajo, ljubijo, se poročajo, se starajo in umirajo. Kajti tuzemska pot vseh (meščanov) je v bistvu tako zelo podobna ali celo enaka, tako zelo preprosta, razpeta med rojstvo in smrt, kot jo doživlja naš **Župančič** v verzih: »Glej, rojstvo — smrt, en pomišljaj je vmes! — En pomišljaj samo, ena minuta...«

V tem razponu delujejo **Wilderjevi** liki: prav nič izjemni, celo vsakdanji in banalni v svoji poprečnosti. Dramatik gleda nanje kot na nekakšne naivne, dobre ljudi, ki jih odlikujeta preproščina in poštenost. Zdi se kot, da jih ne ženejo nikakršna izjemna čustva in dogajanja, saj je njihovo osebno doživljanje nekako predvidljivo, njihova življenjska opravila in dolžnosti tako rutinska in vsakdanja, da se v njih pogosto prepozna tudi gledalec sam.

Prizor iz igre **T. Wilderja** »Naše mesto« na odrskih deskah Kulturnega doma v Trstu (foto D. Križmančič)

Wilderjeva gledališka koncepcija postavlja tipizirane dramske like, ki so pravo nasprotje enkratnosti klasičnih junakov, v izpraznjen prostor brez rekvizitov. Od gledalca zahteva predvsem sposobnost podoživljanja ter poistovetenja z nastopajočimi meščani **Grover Cornersa**.

Pri tem je pomembna vloga režiserja, ki v delu osebno nastopa, da to ponotranjenje dogajanja omogoča in usmerja s svojimi pripombami in dodatki. **Adrijan Rustja** je s to vlogo uresničil svoje dolgoletne sanje režiserja, ki se je zaradi okoliščin moral usmeriti v igranje, je pa ob poklicnem delu dejavno gojil svoj režijski talent z vodenjem amaterskih skupin. V **Wilderjevi** igri se dopolnjujeta obe razsežnosti njegovega gledališkega talenta. Režiser (tako kot sicer v vsaki uprizoritvi, a tu tudi v živo) spleta niti, povezuje in nakazuje, tako da se za navidezno vsakdanjem in enoličnim odpletanjem življenjskega klobčiča razkriva neko globlje spoznanje o univerzalnosti človeških usod.

V prvem delu je odrska postavitev pristrčna, tako domača in naša, v drugem pa zaveje z odra ledeni (in katarzični) veter spoznanja, ki ga prinašajo besede umrlih meščanov. **Emily**, ki ji je **Lučka Počkajeva** vdahnila milino ljubeče mladostnice in prezgodaj umrle skrbne matere in gospodinjice, se kot opazovalka vrne na zemljo, da bi podoživela nekatere trenutke svojega otroštva. Spoznanje je neizogibno: bežni zemeljski trenutki nam polzijo skozi prste, ne da bi jih živeli intenzivno, zavedajoč se njihove prave vrednosti. Kajti to zmorejo le redki, recimo svetniki in pa pesniki.

Gledalca stresa pokopališko ozračje, v katerem se izrekajo te in podobne misli. Če ni svetništvo, ki je zelo redko, je torej poezija, ki naj rešuje človeka vegetiranja in življenjske slepote.

Wilderjeva igra se vrača na naš oder kar petintrideset let po **Babičevi** režiji v sezoni 1957/58. Spretna režiserjeva roka je na špartansko sceno **Svete Jovanoviča** razpostavila vse igralce ansambla SSG. Vloge so oblikovali umirjeno, brez vsakršne retorike, v duhu nadčasovnosti in s svojo ubranostjo približali publiko univerzalnost Wilderjevega dramskega sporočila.

Majda Artač Sturman

Koncert ob 10-letnici MPZ »Primorsko«

Sobota, 13. t.m., je bil za moški pevski zbor »Primorsko« z Mačkolj pomemben dan, saj so pevci s celovečernim koncertom proslavili 10-letnico delovanja. Koncert je bil v dvorani srenjske hiše, pevci pa so za to priložnost nanovo naštudirali skoraj vse pesmi. Dirigent Tone Baloh je izbral pretežno pesmi slovenskih skladateljev — ali izvirne ali pa prirejene ljudske pesmi. Ob tej priložnosti so nekateri pevci prejeli tudi Gallusove značke za večletno aktivno delovanje.

6. številka »Galeba«

Tudi najnovejša številka mesečnika »Galeb«, ki izhaja v Trstu, je potrdila, da gre predvsem za literarno revijo — tu seveda govorimo o otroški in mladinski literaturi. Pretežni del prostora v »Galebu« zavzemajo zgodbe, pesmice, pravljice pretežno domačih avtorjev, na koncu pa je tudi nekaj ugank in igrice za prosti čas ter nagradna križanka. Glavna urednika revije sta **Majda Železnik** in **Dušan Udovič**.

Kar je treba predvsem pohvaliti, je barvitost revije »Galeb«. Uredniki so zbrali okrog sebe odlične ilustratorje in tudi dobre pisce, revija je tiskana v barvah in tudi zaradi tega navdse privlačna. Edina pripomba k vsebini pa je, da bi bilo v prihodnje treba uvesti nekaj stalnih rubrik o raznih temah, ki zanimajo otroke.

Po zadnjih podatkih, ki jih je objavila tržaška Trgovinska zbornica, je število brezposelnih od avgusta 1991 naraslo za 7,4 odstotka (oz. 689 oseb). V sezname tistih, ki iščejo zaposlitev, je vpisanih 9.996 oseb, od teh kar 6.100 žensk. Iz teh podatkov lahko torej razberemo, da je zaposlitveni problem v tržaški pokrajini prav tako pereč kot drugod po Italiji.

GLASBENA MATICA TRST

KONCERTNA ABONMAJSKA SEZONA 1992/93

jutri, 18. februarja, ob 20.30
v gledališču Miela v Trstu
Trg Duca degli Abruzzi 3

»SODOBNI DEŽELNI SKLADATELJI
IN PIHALNI TRIO«

Giorgio Marcossi - flavta
Lino Urdan - klarinet
Vojko Cesar - fagot

Vidali, Sofianopulo, Coral, Merku, Nieder, Bilucaglia, Dominutti in Zanettovich.

Prodaja vstopnic eno uro pred pričetkom koncerta v gledališču Miela.

Najnovejši »Pastirček«

V Gorici je pred nedavnim izšla zadnja številka mesečnika za otroke »Pastirček«, ki ga izdaja Katoliško tiskovno društvo, ureja pa **Dušan Jakomin**. Revija je vsestransko bogata, tako da bo marsikaj z zanimanjem prebral tudi kdo, ki ni več otrok. Omeniti velja prispevek z naslovom »Naše vere«, ki na preprost, razumljiv in zanimiv način podaja bistvene značilnosti svetovnih verstev. Prijetna je tudi rubrika »Gradovi v naših krajih«. Tokrat lahko preberemo nekaj podatkov o Muhovem gradu, čigar razvaline stojijo na strmi vzpetini v občini Dolina pri Trstu. Kot utrdba je bil

zgrajen v 13. stoletju, leta 1511 pa porušen, da ne bi padel v roke Benečanom. Spominski članek je v tej številki »Pastirčka« posvečen dolgoletni in dragoceni sodelavki **Dragi Lupinc**, ki je umrla pred kratkim.

V reviji je še mnogo drugih zgodbic in pesmic, posebno bogata pa je rubrika »Pastirčkova pošta«, namenjena osnovnošolčkom s Tržaškega in Goriškega. Mnogi so poleg ljubkih zapisov o vsakodnevnih dogodkih v šoli, doma in pri verouku (nekateri so tudi prispevali resna razmišljanja o miru, o Bogu) poslali v uredništvo revije tudi ljubke risbe.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Thornton Wilder NAŠE MESTO

Režija **Adrijan Rustja**

V sredo, 24. februarja,
ob 20.30 - Abonma RED D

v četrtek, 25. februarja,
ob 20.30 - Abonma RED E

v soboto, 27. februarja,
ob 20.30 - Abonma RED F

v nedeljo, 28. februarja,
ob 16. uri - Abonma RED G

Giorgio Roletto in gospodarska usoda Trsta

ga je narekovala gospodarska zgodovina. Ta doba ni brez pomanjkljivosti, zlasti psiholoških, imela pa je brez dvoma bogate gospodarske posledice. Statistike to potrjujejo. Neravnovesje med prometom in industrijo se je ublažilo. Zato se je industrija okrepila, tako da že trajno nadomešča preobrazbe prometnega tipa. Iz tega izhaja nujnost neizbežne politike širokogrudnega financiranja.

Namen, ki ga pri tem zasleduje G.R., je, da bi njegova knjiga »Trieste ed i suoi problemi« prispevala k modri, pravični, premišljeni, konstruktivni in trajni rešitvi tržaškega političnega vprašanja. Politiki, ki se bodo lotili tega vprašanja, morajo razpolagati z edinstvenim sožitjem (**mirabile conubium**) dokazovalne tehtnosti in pravne upravičenosti.

Dokazovalna tehtnost sloni na trjevani etnično kulturni presežnosti, ki je splošno priznana, tako da postaja nekoristno in pleonastično, včasih celo protiproduktivno vztrajanje pri sklicevanju nanjo (Trieste italianissima!). Na drugi strani gre za pravno upravičenost, ki izhaja iz trdnih in sočnih korenin gospodarske stvarnosti, zlasti pri upoštevanju splošne tržaške funkcije, ki se razčlenja v razne komponente.

Deželna funkcija, ki smo jo preučili tudi z geopolitičnega vidika, je prvi pogoj za življenje aktivnega središča. Ta funkcija pa bi bila zelo prizadeta, če bi jo odločno odbili zaradi potvorjenega prepričanja, da lahko »dežela« nadaljuje svoje normalno življenje ne glede na bolj ali manj prepričljivo rešitev etničnega vprašanja.

Meddeželna funkcija pomeni, da se je baza kot središče dela in misli okrepila tudi na širšem področju z vedno bolj otipljivimi integracijskimi uspehi.

Vprašljiva je nacionalna funkcija Trsta. Izkazalo se je, da je bila doslej (do leta 1951!) uspešna, dinamična, hitra, v glavnem pa povzdigujoča in integrativna zlasti v kriznem obdobju. Tržaško gospodarsko področje se je uveljavilo kot veliko notranje tržišče, na katero se lahko Trst zanese posebno glede usode starih in novejših tržaških industrij.

Kaj bi Roletto danes dejal glede na žalostno usodo Tržaškega Lloydja, Železarne, pomorskega in železniškega prometa, industrijskega propadanja in pešanja nekdanje nadebudne obrtniške dejavnosti? Kaj tiči za vidnim padanjem števila tržaških prebivalcev?

Mednarodna funkcija bo ne samo zaradi zgodovinskih funkcij Trsta, ampak tudi zaradi nujnosti morala

pomeniti povratek h »kvadriviju«, se pravi k upoštevanju štirih strani neba, kjer naj se **abscisa Zahod-Vzhod** skrajno potencira, kajti dovolj smo utemeljili njene ugodne posledice za Trst in njegovo gospodarstvo. Vsak poskus drugačnega reševanja tržaškega vprašanja je začasno, anahronistično zdravilo in vir stalnih notranjih sporov. Stalno bomo živeli pod mero osamitve in vprašljivosti vsakega našega početja.

Najnovejša pobuda naše trojke Camber-Staffieri-Gambassini, da je treba gospodarsko krizo v Trstu in investicijsko zмотo reševati zgolj z vida potenciranja **zahodne** abscise in **severne** koordinate, kaže, da ni razumela Rolettovega nauka in dejanskih koristi Trsta.

Dr. Vovko o zgodovini Družbe sv. Cirila in Metoda

Obiskovalci Društva slovenskih izobražencev so v ponedeljek izvedeli nekaj podatkov iz zgodovine Družbe sv. Cirila in Metoda. Podal jih je dr. Andrej Vovko, sodelavec Instituta za izseljenska vprašanja pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti v Ljubljani, ki se tej temi že dalj časa posveča.

Predavatelj je predvsem natančno opisal obdobje od leta 1885 do 1918, ko je bila Družba najbolj aktivna. Nastala je zato, da bi podpirala in pospeševala slovensko šolstvo na katoliško narodni podlagi na Kranjskem, Štajerskem, Koroškem in Primorskem, ustanovni odbor pa se je sestel v Ljubljani. S tem so bili postavljeni temelji delovanju, ki je bilo bistvene pomena za ohranjanje slo-

venstva na narodnostno ogroženih območjih, kjer je bila nevarnost potujčevanja najhujša. Na Tržaškem je imela Družba sv. Cirila in Metoda 5 osnovnih šol in 13 vrtcev, na Goriškem pa 2 osnovni šoli in 4 vrtce. Že po prvi vojni ni smela v Trstu več javno delovati, v novonastali jugoslovanski državi pa je dalj časa iskala svoj »smisel življenja«, nato pa je leta 1951 prenehala z vsakršno dejavnostjo, čeprav je formalno obstajala še kaki dve desetletji zaradi svoje velike dediščine.

* * *

Mladi zamejski kitarist Marko Feri je v preteklih dneh odpotoval v Avstralijo, kjer bo imel mesec dni trajajočo turnejo. Nastopal bo skupaj s flavtistom Ettorem Michelazijem.

Zdravnik svetuje

Plodni dnevi (1)

Eno pogostejših vprašanj, ki mi jih pacientke postavljajo v ambulanti je, kdaj je ženska plodna. Vedno bolj pogosto se namreč srečujemo s problemi neplodnosti ali zmanjšanjem plodnosti. Vzroki tega stanja so zelo številni in raznoliki. Tudi stres, nezdrav način življenja, onesnažena voda, okužen zrak, neprimerna hrana, neprimerne obleke, kvarno vplivajo na plodnost tako žene kot moža in prav zaradi tega govorimo o neplodnem paru. Takoj na začetku naj povem, da je v normalnih pogojih zdrav moški vedno ploden, saj v modih proizvede od 1.000 do 6.700 semen na sekundo, to se pravi do stotine milijonov semen na dan. Jajčece oplodi eno samo seme.

Dr. EDI KOŠUTA

Ženska je plodna dva dni na mesec in sicer takrat, ko ovulira. Pri ovulaciji se iz jajčnika izloči eno jajce v jajcevod. Če v teku 48 ur tu sreča seme, se spojita in tako pride do oploditve in do nastanka novega življenja. V nasprotnem primeru, če do oploditve ne pride, jajce umre po 48 urah in bo treba zopet čakati približno 1 mesec, da pride do naslednje ovulacije. Do ovulacije pride točno 14 dni preden se pojavi naslednje menstruacije. To zelo poenostavi račune pri ženskah, ki imajo redne menstruacije. Tiste, ki jih imajo neredno pa predstavljajo problem. Naj pojasnim, da je prvi dan menstruacije tisti, ko se pojavi perilo. Če imate torej redno perilo vsakih 28 dni, ste plodna 14. in 15. dan. Če pa imate perilo vsakih 30 dni, ovulirate na 16. dan itd. Upoštevati pa moramo, da seme preživi od 1. do 5 dni. Vsekakor imate največ možnosti, da zanosite dan pred in na dan ovulacije same.

(se nadaljuje)

Ambrož Kodelja

Duhovni srbski aristokrat

Spomini nam velikokrat zbledijo, tako je tudi s tem, ki mi je v zadnjem času velikokrat prišel v ospredje. Spomin mi poroma v čas, ko se je v jugoslovanski prestolnici ob sotočju Save in Donave nekaj več govorilo o kulturi, bodisi tisti uradni, kot tudi o oni, ki je bila in ostaja kultura, pa ni bila ujeta v uradni kalup.

Po nekem potepanju po Beogradu sva s kolegom zavila na Terazijah v eno od tamkajšnjih kavarn. Nikoli nisem ljubil lokalov, kjer se kadi ali kjer je pretiran ropot, pa sva takšen lokal iztaknila napol slučajno. Ob oknu zapaziva prazno mizico in se vsedeva. Kmalu pride natakar in naju izredno vljudno vpraša: »Oprostita, koliko časa mislite biti tu?« Debelo ga pogledava, saj se mi še ni dogodilo, da bi me kdo vprašal: »Koliko časa mislite piti kavo?« Ko je zapazil najino zadrego, nama pove: »Vesta, ta mizica je neuradno rezervirana za gospoda Kočo, ki bo prišel vsak hip. On prihaja sem že vrsto let, prav ob tem času, zato vaju prosim, če prisedeta k sosednji mizici.« Se razume, da smo to zanimivo željo izpolnili, obenem pa ob »srebanju kave« modrovala, da je res zanimivo, ko ne veš, kakšna nenapisana pravila imajo posamezne kavarne, neglede kje so. V vseh so in bodo

ostala! Najin pogovor teče in kmalu zaslišim za hrbtom: »Oprostita gospoda, od kod prihajata?« Presenečem nad tem, da me nekdo nagovori v slovenščini, se ozrem in pri mizici ob oknu sedi starejši gospod, ob kavi in časopisu. Vstaneva, se mu predstaviva in na njegovo željo prisedeva. Kmalu je minila zadrega in razvil se je prisrčen pogovor. Zapazil sem, da je bil izredno načitan in da je Koča poznal izredno dobro naše slovenske razmere, bodisi v kulturi kot tudi v književnosti. Veliko besedi je teklo ob Josipu Vidmarju, ki je v tistem času veljal za slovenskega književniškega liderja, pa o Župančiču, na vrsto je prišel Prešeren in njegov zelo slab srbski prevod. Trdil je, da so ga Hrvatje bolje prevedli. Celo na Truhlarja nismo pozabili. Zanimivo je, da ga je poznal in to prav zaradi nekaterih pesmi, ki so v tistem času vzbudile neko polemiko v Naših razgledih.

Bil sem vesel, da sem vsaj enkrat lahko govoril s Srbom, ki je bil res razgledan in ni bil ujet v srbski nacionalizem neglede kakšne barve in kalupa. Še danes mi je žal, da ga nisem poprosil za avtogram v svoj beograjski vodič, ki mi je bil vedno v veliko pomoč, kadar koli sem se znašel v tej srbski prestolnici.

Koča Popović je zapustil tostransko potovanje lani v decembru. Prav ob tej novici, ki sem jo zvedel še isti večer, ko so jo sporočili na beograjski televiziji, se mi je v spominu odvijal nekakšen filmski spomin iz njegove bogate avtobiografije, kot tudi na moj skromni, skoraj slučajni stik z njim.

Pogovor s športnikom Ivanom Bajcem

»Košarka ima pomembno vlogo pri vzgoji mladega človeka«

Ivan Bajc je dobro znan v slovenskih zamejskih košarkarskih krogih. Letnik 1971, visok 1,90 m, se je s tem športom začel ukvarjati, ko je bil star 11 let. Od tedaj je z izjemo ene sezone nastopal pri tržaškem Boru, in sicer na vseh mladinskih prvenstvih, tudi na deželni in državni ravni ter v promocijskem prvenstvu in trenutno v D ligi. Le pred dvema letoma je igral v članski ekipi Cicibone. Ko je nastopal v kategoriji kadetov je bil tudi izbran za deželno reprezentanco. Ivan je dokončal znanstveni licej, sedaj pa obiskuje fakulteto političnih ved na tržaški univerzi in je vložil prošnjo, da bi odslužil vojaški rok kot oporečnik.

Kako in zakaj si se pravzaprav začel ukvarjati s košarko?

Predvsem zaradi prijateljev in sošolcev, ki so igrali minibasket prav pri svetoivanskem Boru. Nameraval sem sicer igrati nogomet, vendar so bila slovenska društva, ki so se ukvarjala z nogometom, precej oddaljena (op. ur. Ivan stane pri Sv. Ivanu).

Preidimo k tvoji sedanjí ekipi. Bor Radenska kar dobro nastopa na četrtoligaškem prvenstvu in ne bi smel imeti težav za obstanek v ligi. Katere so vaše

največje odlike in katere največje pomanjkljivosti?

Začnimo pri pomanjkljivostih. Pogosti black-outi so nas večkrat drago stali. Letos se je že nekajkrat pripetilo, da nismo zadeli koša dobrih pet minut, kar je v košarki ogromno. Pred nedavnim pa smo omogočili nasprotniku, da je v drugem polčasu nadoknadil kar 27 točk zaostanka! Zdaj pa bi spregovoril o odlikah; ekipa ponavadi dobro reagira in z zagriženo igro spravi nasprotnika v težave. Poudaril bi tudi občasno dobro skupinsko igro.

Kaj meniš o letošnjem četrtoligaškem prvenstvu? Prvič letos nastopata kar dva slovenska predstavnika, in sicer Bor in Kontovel?

Kakovost prvenstva je na dobri stopnji, kot med drugim v preteklih sezonah. Nekateri ekipe so mnogo boljše od ostalih, tu mislim predvsem na tržaški Don Bosco, ki je letos najel profesionalnega trenerja Garana, v prvenstvu pa nastopajo tudi nekateri igralci, ki so v preteklih letih igrali v B in celo A ligi.

Upajmo, in to naj bi bila tudi moja želja, da bomo v prihodnji

sezoni imeli kar tri slovenske četrtoligaše. Cicibona v promocijskem prvenstvu se namreč bori za napredovanje. Naša ekipa bi morala zaključiti prvenstvo na zlati sredini lestvice in tudi Kontovel ima vse adute, da se zlahka reši.

Povej nam, kakšen košarkar si. V kateri vlogi ponavadi igraš, zakaj, in kaj ti je najbolj oz. najmanj všeč pri tem športu?

Zaradi primerne višine igram kot krilo-bek, trener Sancin pa me preizkuša tudi v vlogi playmakerja. Če igraš v vlogi beka ali krila, imaš navadno večje možnosti za met in dosežeš večje število košev. Kot playmaker pa vodiš igro svoje ekipe in imaš večjo odgovornost. Gre za dve različni zahtevnosti.

Košarka mi je všeč, ker je skupinski šport in med drugim lahko igra pomembno vlogo pri vzgoji mladega človeka.

Kateri so najlepši oziroma najslabši trenutki pri igranju?

Hudo je npr., ko te trener ne razume in ti ne nudi možnosti za igranje, ali ko si poškodovan. S posebnim zadovoljstvom se spominjam trenutkov, ko sem z deželno reprezentanco sodeloval na turnirju Alpe Jadran.

Ali je košarka le šport velikana, komu bi ga priporočil?

Košarka ni samo šport za velikane, tudi druge lastnosti so pomembne: npr. hitrost, gibčnost in skok, natančen met in smisel za igro. Priporočil bi jo vsem mladim, ki se želijo zabavati.

Kako ocenjuješ stanje slovenskih zamejskih košarkarskih

ekip. Ali bomo v prihodnji sezoni še imeli drugoligaša?

Jadran je v precejšnjih težavah, vendar mislim, da ima vse možnosti, da ostane v ligi. V prvem delu prvenstva mu ni bila naklonjena športna sreča. Glede slovenskih ekip bi dejal, da se pozitivni trend zadnjih let še nadaljuje, zamejska košarka je v vzponu. Pred dvema letoma smo npr. imeli tretjeligaša in četrtoligaša, letos pa imamo drugoligaša in dva četrtoligaša ter Cicibono, ki se bori za sam vrh v promocijskem prvenstvu in lahko torej pride do presenečenja.

Sam si tudi univerzitetni študent. Ali je v vsakdanji naglici mogoče primerno usklajevati univerzitetni študij oziroma šolske obveznosti in športno dejavnost, in pri tem imeti morda še nekaj prostega časa?

Na taki skoraj amaterski stopnji ni težko usklajevati študijskih in športnih obveznosti, pa še prosti čas ti ostane. Na profesionalni ravni je prav gotovo težje.

Kakšni so tvoji načrti v življenju in športu?

Zaenkrat bi želel čimprej dokončati vseučiliške študije, s svojo ekipo pa bi želel napredovati v C ligo.

(Dar)

NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o.z. »NOVI LIST« - Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, števil. 157.

Uredništvo: Martin Breclj, Bojan Brezigar, Ivo Jevnikar, Helena Jovanovič, Drago Legiša (glavni in odgovorni urednik), Miro Oppelt, Saša Rudolf, Marko Tavčar in Egidij Vršaj.

Fotostavek in tisk: Tiskarna Graphart, Trst, tel. 040/772151.

Leta 1972 se je odpovedal javnemu političnemu življenju. Čeprav se ni nikoli strinjal z uradno smerjo. Njegovi odkriti sunki s Titom so se začeli že v bosanskih gozdovih in se nadaljevali več ali manj stalno v vseh dvajsetih letih javnega političnega in kulturnega delovanja. Čeprav je Koča Popović bil poveljnik glavnega štaba, se niti kot zunanji minister, ki je briljiral z uglajeno francoščino, še manj kot podpredsednik tedanje Jugoslavije, tudi ne kot član predsedstva iste države, ni mogel živeti, kot tudi ni vpadel v uradno-ideološki politični voz tedanjega vladajočega režima. Vedno ostaja odprto vprašanje: »Zakaj? Kje so temu vzroki? — Gotovo ni samo eden?« Veliko ljudi, ki ga je poznalo in prihajalo z njim v stik, ni nikoli odgovorilo z nekim zadovoljivim odgovorom na vsa ta skrivnostna vprašanja. — Vsi so samo ugibali, sklepali in prihajali do nekaj svojih zaključkov... Ob pogrebu je nekdo zapisal: »Edino Koča Popović bi lahko okrog leta 1960 zaustavil to sedanjo balkansko norijo in preprečil vse to, kar se danes dogaja, in se bo verjetno še, na tem delu Balkana...«

Dober mesec po njegovem pogrebu sem imel priliko ponovno govoriti z nekom, ki dobro pozna zgodovino Balkana, kot tudi Kočo Popovića. Pritrdil mi je, da je splošno sprejeta misel, ki ni nova, saj se o njej govori vsaj deset let, da, v kolikor bi Koča Popović, skupaj s somišljeniki naredil neko državno čistko v tedanjem jugoslovanskem političnem vrhu ob padcu Rankovića, istočasno reformiral vojsko, ki

je vedno imela (in ima še) svoj privilegirani položaj, Titu pa vzel vaje iz rok, bi pospešil gospodarske in politične reforme, ki so se tedaj začele in bi se zgodovina Balkana izredno zasukala. To se ni dalo, ker je galantni maršal imel v svoji oblasti dve državni velesili, to sta bili: »Vojska in UDBA.« Danes že ni več skrivnost, da so prav te diktatorske razmere, neglede ali so bile v politiki ali v kulturi, Kočo Popovića odstranile iz javnega življenja. Nikoli pa ni molčal, čeprav so mu grozili, istočasno so se ga pa bali, ker ga je Zahod predobro poznal. Izredno veliko je pisal. Lahko bi rekel, da je napisal v zadnjem desetletju največ, mnogo več kot kateri koli srbski ali drugi pisatelj. Veliko je objavljajl doma, pod psevdonomom, in v tujini, zlasti v Franciji. Njegove stvari si takoj spoznal, zlasti še, če so bile objavljene v beograjskem NIN-u. Imel je svojstven slog, ki se je izredno razlikoval od drugih. Bil je zanimiv, privlačen, hkrati pa si vedno, ko si kaj njegovega bral, že iskal naprej, z neko nenavadno radovednostjo, kaj bo spet povedal in kako se bo vse skupaj razvzlozilo...

Včasih ga celo primerjajo pred dvesto leti umrlim Dositejem Obradovičem, češ da je Srbom usojeno, da imajo resnične duhovne genije samo vsakih dvesto let, vmes pa navadno kulturniško plažo...

Vsekakor bi si upal trditi, da prav zaradi svoje izvirne misli in pogledov, razgledanosti, svetovnega formata, pa tudi odločnega značaja in jasnega koncepta ni z njim nihče pometal, pač pa se je vedno pravočasno umaknil in ostal enkratni fenomen v zgodovini Srbije.